



FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501

Ügyszám: 946/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

9/2010. (I. 6.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) a panaszos¹ 2009. november 12-én előterjesztett **panaszát** a 2010. január 6-án tartott zárt ülésén hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – a Győri Rendőrkapitányság – vezetőjéhez.

A Testület álláspontja szerint a vizsgált ügyben alapjogot sértő intézkedésre nem került sor, mivel az alapjog korlátozása jogszerűen történt.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos a 2009. november 12-ei rendőrségi meghallgatási jegyzőkönyvben terjesztette elő panaszát, és kérte, hogy azt a Testület vizsgálja ki.

Előadta, hogy 2009. november 12-én az esti órákban egy „italmérő egységben” tartózkodott, amikor, 20 óra körül, megjelent két rendőr, mert „állítólag a kocsmáros bejelentést tett valamiféle verekedésről”. A kocsmáros a panaszosra mutatott, hogy ő a „balhész”, ezt követően azonnal megbilincseltek, és közölték, hogy előállítják. Ezt követően mintegy 30 percen keresztül végig megbilincselve tartották.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A panaszos előadta, hogy ő „nem csinált semmit”, a verekedést a kocsmáros találta ki. Ezen felül azonban álláspontja szerint rendőri túlkapás is történt, mert egyből, külön vizsgálat nélkül megbilincseltek, pedig együttműködött. A panaszban rögzítette, hogy „állítólag” azért állították elő, mert nem volt nála semmilyen igazolvány.

II.

A Testület rendelkezésére álló rendőrségi iratok az alábbi, a panasz szempontjából releváns körülményeket tartalmazzák.

1) Az intézkedésről készült rendőri jelentés szerint a két rendőr a kérdéses napon 19 óra 30 perckor az ügyelet utasítására jelent meg egy vendéglőben, mert az onnan érkezett bejelentés szerint egy személy kötekedett, agresszíven viselkedett a vendégekkel, egyiküket ok nélkül arcul is ütötte. Az egyik jelenlévő tudta a kérdéses személy nevét, és a panaszost nevezte meg, aki azonban a rendőrök kiérkezéséig már távozott a helyszínről.

Nagyjából fél óra múlva újabb bejelentés érkezett, miszerint egy másik vendéglőben „egy személy kötekedik a vendégekkel, hangosan káromkodik, és késsel fenyegetőzik”. A helyszínre érve a két rendőrnek újra azt a tájékoztatást adták, hogy a panaszos volt a kérdéses személy. A panaszost 20 óra 15 perckor a vendéglő előtt igazoltatták. Mivel azonban nem volt nála személyazonosításra alkalmas, fényképes okirat, átvizsgálták ruházatát, azonban ennek során sem került elő személyazonosító igazolványa.

A bilincselés okaként a rendőri jelentés azt jelölte meg, hogy „az előzmények alapján tartani lehetett, hogy agresszívan viselkedik”, a támadás megakadályozása érdekében alkalmaztak bilincset, miután erről tájékoztatták, illetve felszólították, hogy kezeit tegye hátra – melynek a panaszos eleget tett.

A panaszost a rendőrségi autóba ültették, az egyik járőr kikérdezte az adatairól, azonban azokat a panaszos nem közölte, ezért tájékoztatták, hogy elő fogják állítani a városi rendőrkapitányságra. Itt megállapították a panaszos adatait, ellenőrizték a nyilvántartásokban, majd 20 óra 50 perckor sérülésmentesen szabadon bocsátották, azonban a bilincs alkalmazása miatt panasszal élt, ezért 21 óra 5 perctől 21 óra 30 percig a parancsnok meghallgatta. (Az erről készült jegyzőkönyv rögzíti az I. pontban ismertetetteket.)

A jelentés a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. § (1) bekezdése szerinti igazoltatást, a 31. § (1) bekezdése szerinti, személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálását, a 33. § (2) a) pontja szerinti, magát hitelt érdemlően igazolni képtelen személy előállítását, továbbá a 48. § b) pontja szerinti, támadás megakadályozása érdekében alkalmazott bilincset rögzít.

Az intézkedésről készült parancsnoki vélemény és kivizsgálás a fellépést jogszerűnek és szakszerűnek, a bilincs alkalmazását ezen felül arányosnak is ítélte.

2) Az ügyben 2009. november 13-án kelt szabálysértési feljelentés készült, miszerint a panaszos a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (a továbbiakban: Szabs.tv.) 142/A. §-ába ütköző magatartást tanúsított (garázdaság).

A feljelentés hivatkozik az első helyszínen – ahová a rendőrök 19 óra 30 perckor vonultak ki – meghallgatott öt tanúra, akik elmondták, hogy a panaszos (akit név szerint ismertek) kb. 20 perccel korábban távozott. Egybehangzóan állították, hogy ezt megelőzően „erősen ittas állapotban inzultálta” a vendégeket, „kérkedett testi erejével, és hangoztatta, hogy neki nincs ellenfele, és bárkit megver”. Azt is kiabálta, hogy „innen nem mentek ki élve”. A vendéglátó-hely tulajdonosa és a vendégek próbálták csitítani, ami nem vezetett eredményre, sőt egy személyt arcul is ütött a tenyerével. A helyszínről a tulajdonos hívta a rendőrséget, azonban a panaszos a hívásról tudomást szerzett, és a helyszínről ismeretlen helyre távozott, így vele szemben a rendőrök ekkor intézkedni nem tudtak, a személyleírás alapján a környéken a felkutatása nem vezetett eredményre.

Ezt követően 19 óra 58 perckor ismételt bejelentés érkezett a rendőrségi ügyeletre egy „garázda magatartást tanúsító személyről”, egy másik vendéglátó-helyről, miszerint az illető „hangoskodik, fenyegetőzik, ill. az ott tartózkodó vendégeket inzultálja”, „késsel rendelkezik, és azzal fenyegeti a vendégeket”. A helyszínre érkező rendőrök ezen a helyszínen megtalálták – a korábbi vendéglőben kikérdezett személyek által is megnevezett személyt – a panaszost. A helyszínen meghallgatott pultos elmondta, hogy a panaszos „ittas állapotban kiabált a kocsmában, és arrogáns magatartása tanúsítása mellett inzultálta az ott tartózkodó vendégeket”.

A panaszost a helyszínen megbilincseltek, mivel gyanú merült fel arra, hogy kés van nála, és az esetleges támadás, ellenszegülés, szökés megakadályozása érdekében a bilincs alkalmazása indokolt volt. A ruházatátvizsgálás alatt azonban szűrővágóeszköz nem került elő, és személyazonosságát sem tudta igazolni (kérdésre azt közölte, hogy „nevem senki”). Ezt követően az „adatai megállapítása céljából” előállították a rendőrkapitányságra (20 óra 15 perckor). A kapitányságon a nyilvántartásból lekért adatok alapján a bediktált adatok valóságát megállapították, az ellenőrzés negatív eredményt hozott.

A panaszos már az előállításkor sérelmezte a bilincs alkalmazását, amellyel szemben panasszal kívánt élni. A hivatali helyiségben közölték vele a szabálysértés tényét (garázdaság), illetve hogy e miatt feljelentést tesznek ellene. A panasz jegyzőkönyvi rögzítését követően pedig távozott a kapitányságról.

3) A panaszos részére – aláírásával igazoltan – átadott igazolás szerint az előállítás 20 óra 15 perctől 20 óra 50 percig tartott, és annak során sérülése nem, panasza azonban

keletkezett. Szabadítását követően, 21 óra 5 perctől rögzítették a panaszát, a jegyzőkönyvet 21 óra 30 perckor zárták le.

III.

1) A panaszos kifejezetten a bilincselését sérelmezte, azonban az előállítás jogalapja kapcsán is kétségét fejezte ki a jegyzőkönyvi nyilatkozatában, továbbá mert a bilincselés jogalapja a személyi szabadság korlátozása (vagyis az előállítás), ezért a Testület a vizsgálatát kiterjesztette az előállításra, illetve az annak jogalapjához szorosan kapcsolódó igazoltatásra is.

A Testület megállapította, hogy a kérdéses intézkedések érintették a panaszos személyi szabadsághoz, emberi méltósághoz, személyes adatok védelméhez és tisztességes eljáráshoz való jogát.

A Testület – mindenek előtt – megjegyzi, hogy az Rtv. 13.§-ának (1) bekezdése szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. A panaszolt esetben a rendőrségre két bejelentés is érkezett a panaszossal szemben, ami a rendőrök intézkedési kötelezettségét minden tekintetben megalapozta.

2) A Rtv. 29. § (1) bekezdése szerint a rendőr „a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból... kell megállapítani”.

A konkrét esetben a bejelentések, helyszíni meghallgatások alapján a rendőrök azonosították a panaszost, és akivel szemben az előbbi források alapján fennállt a gyanúnak az a foka, amely az igazoltatás végrehajtásához szükséges, tágabb értelemben a közrend, közbiztonság fenntartása, de szűkebb értelemben, a bűnüldözés és a bűnmegelőzés érdekében is.

A rendőrök tehát a panaszos személyes adatait jogszerűen kívánták megismerni, jogszerűen kezdeményezték igazoltatást vele szemben.

3) A panaszos meghallgatásáról készült jegyzőkönyvből az tűnik ki, hogy a panaszos számára nem derült ki, hogy miért állították elő.

Az előállítás jogalapjaként a rendőrség az Rtv. 33. § (2) a) pontját jelölték meg, amely szerint a rendőr előállíthatja azt, „aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja”. A rendőrségi iratok szerint mindkét fordulat szerinti eset fennállt, mivel a panaszos megtagadta a személyazonossága igazolását, illetve nem is volt nála személyazonosításra alkalmas igazolvány. Ezt a panaszosi előadás nem tette kétségessé, ezért ennek alapján a

Testület aggály nélkül megállapította, hogy az előállítást a rendőrség törvényes jogalap birtokában hajtotta végre.

A panaszosi előadás azonban kétséget támaszt abban a kérdésben, hogy az előállítás kapcsán megfelelő tájékoztatás hangzott-e el az intézkedéskor. Az Rtv. 20. § (2) bekezdése szerint „az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni”, továbbá tájékoztatni kell az Rtv. szerinti panaszlehetőségekről.

A rendőri jelentés azt rögzíti, hogy a panaszossal a helyszínen közölték – miután nem diktálta be a személyi adatait –, hogy elő fogják állítani „adatainak megállapítására”, tehát amint felmerült az előállításának szükségessége, tájékoztatták az intézkedés céljáról. A rendőri jelentés azt is tartalmazza, hogy a helyszínen megkísérelték a panaszos adatait kikérdezni, amit a panaszos megtagadott, illetőleg ruházatát a személyazonosító iratok feltalálása érdekében átvizsgálták. Mindezek alapján a Testületnek nem volt oka kétséget támasztani a rendőri előadással szemben, miszerint a panaszos tudta, hogy előállítására milyen okból kerül sor – jöllehet az előzmények alapján a panaszos előállításának több más, jogszerű indoka is lett volna.

Az Rtv. hivatkozott, 33. § (2) a) pontja szerint – amint a 29. § (4) bekezdés szerint is: a „személyazonosság megtagadása esetén az igazoltatott... feltartóztatható, a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén előállítható” – lehetőségként rendelkezik az előállításról, ezért vizsgálni kellett azt is, hogy az előállítás mennyiben volt arányos intézkedés. Az Rtv. 15. § (1) bekezdése szerint a „rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával”, a (2) bekezdés szerint pedig több „lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár”.

A Testület mérlegelte, hogy a panaszos a helyszínen nem tudta személyazonosságát igazolni, illetve azt megtagadta, és a fentiek szerint az Rtv. ezt – két törvényhelyen is – külön nevesített előállítási okként szabályozza. A személyazonosság megállapítása fényképes igazolvány nélkül csak akképpen történhet, hogy a panaszos által megadott adatok és az elektronikus nyilvántartásból lekért kép alapján végeznek összevetést, mely utóbbi csak a rendőrkapitányságon biztosítható, ezért az előállítás a panaszolt esetben alkalmas, szükséges és arányos eszköz volt a törvényes célhoz viszonyítva.

Az arányosság követelménye vonatkozik az előállítás időtartamára is, illetve az Rtv. 29. § (5) bekezdése külön rendelkezik az igazoltatás eredménytelenségéhez kapcsolódó előállítás arányosságáról: az „igazoltatás vagy a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén az előállítás csak a személyazonosság megállapításához szükséges ideig tarthat”.

A helyszíni intézkedés 20 óra 15 perckor történt, és 20 óra 50 perckor került sor a panaszos szabadítására. Az előállítás teljes időtartama tehát 35 perc volt, amely a beszállításra, az előállítás dokumentálására, illetve a személyazonosság megállapítására tekintettel arányosnak tekinthető. Megfelelően járt el a rendőrség a panasz jegyzőkönyvezésével kapcsolatban is, tehát hogy erre a panaszos szabadítását követően került sor, azaz a panaszos dönthetett arról, hogy eltávozik, és panaszát később nyújtja be vagy mondja jegyzőkönyvbe, illetve – ahogy a konkrét esetben történt – a szabadítását követően azonnal előadja panaszát.

Mindezek alapján az előállítással a Testület megállapítása szerint a rendőrség jogszerűen és az arányosság követelményének megfelelően korlátozta a panaszos személyi szabadságát, tehát ebben a tekintetben alapjogsérelem nem történt.

4) A panaszos sérelmezte, hogy annak ellenére bilincselték meg – majd mintegy 30 percen keresztül megbilincselve tartották –, hogy nem csinált semmit, „a kocsmában nem is volt verekedés”. A rendőri előadás szerint a bejelentés kifejezetten késre utalt, a panaszost azonosítani tudták a korábbi bejelentésben hivatkozott személlyel is, tehát összességében, az ügy valamennyi előzményi adata alapján tartani lehetett attól, hogy támadásra, szökésre, ellenszegülésre sor kerülhet.

Az Rtv. 48. § b) pontja szerint a rendőr „bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy... támadásának megakadályozására”.

A Testület a fentiek szerint megállapította, hogy a rendőrök a rendelkezésükre álló információk alapján joggal jutottak arra a következtetésre, hogy a panaszosnál az intézkedéskor fennállt a támadás, illetve a szökés, ellenszegülés veszélye, illetve az arányosság és fokozatosság elvére figyelemmel megalapozottan döntöttek a testi kényszernél súlyosabb eszköz, a bilincs alkalmazásáról – a panaszos biztonságos előállítása és gépkocsival történő beszállítása érdekében.

IV.

A fentiek szerint az ügyben a panaszos alapjogait jogszerűen korlátozták, ezért a Testület az Rtv. 93. § (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2010. január 6.

Dr. Juhász Imre
elnökhelyettes,
testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
előadó testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület